

Susanna Fellman
är professor i ekonomisk historia vid
Handelshögskolan vid Göteborgs
universitet och docent vid
Helsingfors universitet.

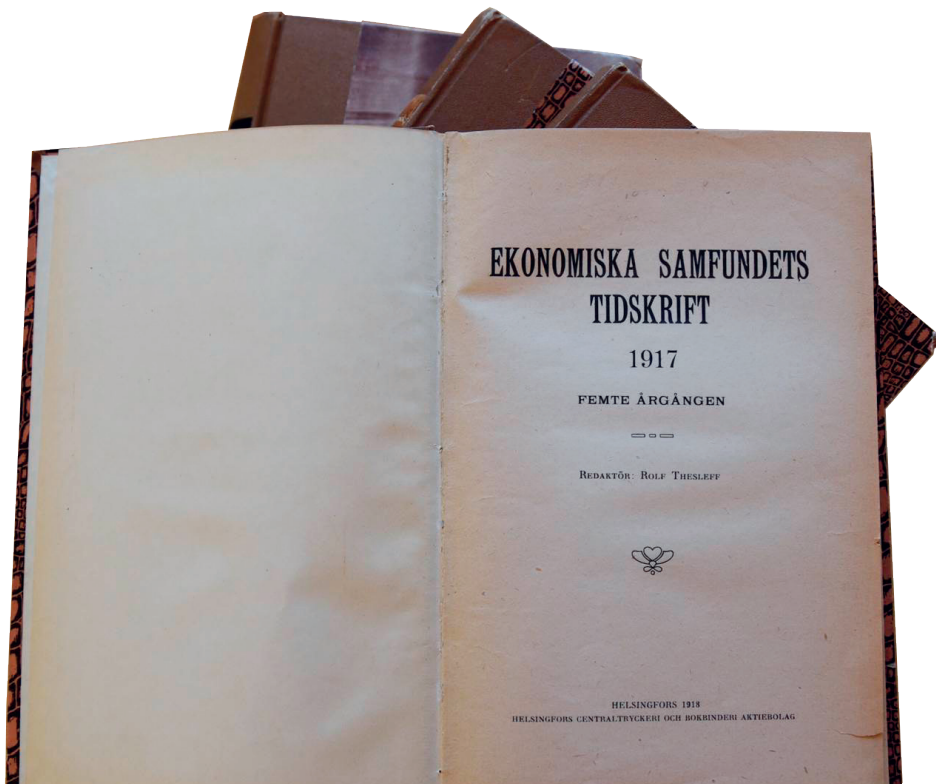
Från krig och kris till upphämtning: EST som forum för debatt 1914–1923

Ekonomiska Samfundets Tidskrift är en utmärkt källa till kunskap om debatter som förts på det ekonomiska området under olika tider. Speciellt i början av 1900-talet var EST en viktig plattform för många av landets mest framstående ekonomiska experter. Även utländska, framförallt svenska nationalekonomer var aktiva skribenter i tidskriften. Bank- och finansspörsmål tillsammans med handel och annan näringsverksamhet dominerade den första tiden i Tidskriftens historia.

I denna uppsats gör jag en kort översikt över de teman som behandlades i tidskriften under perioden från första världskrigets utbrott fram till de första åren av självständighet. Jag analyserar vilka debatter som var speciellt aktuella under denna tid samt gör ett antal nedslag i några frågor som var speciellt på agendan, framförallt hur man såg på den finska ekonomin och dess framtidsutsikter efter självständighetsförklaringen och inbördeskriget.

Perioden som var ekonomiskt och politiskt turbulent var också i hög grad formativ för Finland och utvecklingen utstakades för en lång tid framöver. Självständighet, inbördeskrig, snabb industrialisering samt förändrade handelsrelationer präglade perioden. Som en följd av den ryska revolutionen och självständighetsförklaringen förlorade man nästan i ett slag de hittills viktiga ryska marknaderna. Utrikeshandeln västerut hade i det närmaste upphört på grund av kriget. Efter inbördeskrigets slut vände man sig ekonomiskt och politiskt för en kort tid mot Tyskland, men efter krigsslutet ute i Europa stängdes även den vägen. Exportsektorn måste alltså inrikta sig västerut, mot ett Europa som ännu höll på att repa sig från det förödande kriget.

De politiska och ekonomiska riskerna var fortfarande omfattande, framförallt som en följd av de interna politiska spänningarna, men också situationen i Ryssland var länge oklar. Den globala världsordningen såsom den sett ut innan kriget hade brutit sam-

Krigsåren 1914-1918 låg stort fokus på den ekonomiska situationen, speciellt pris- och valutafrågan samt livsmedels- och energiförsörjning.

man. Den så kallade första globaliseringsfasen hade varit gynnsam och det fanns en önskan om att återgå till detta. Världen hade dock efter kriget förändrats i grunden, bland annat genom de stora imperiernas fall och det visade sig svårt att stabilisera de ekonomiska förhållandena (ex. Feinstein, Temin & Toniolo 2008).

”En viktig lärdom är att utvecklingen kan ta oväntade svängningar – och även till det sämre. För 15 år sedan var de inte många som tänkte att protektionism och avglobalisering inom ett par decennier kunde utgöra ett allvarligt orosmoment runt om i världen.”

Det är intressant att spegla artiklarnas innehåll och skribenternas ämnesval mot de genomgripande förändringar som ägde rum. Aktuell

la frågor och fenomen inspirerar alltid forskarna på det samhällsvetenskapliga och ekonomiska området. En del av de diskussioner som fördes under denna tid är dessutom intressanta ur dagens perspektiv. Mellankrigstiden tas ofta som ett jämförelseobjekt idag då handelskrig, protektionism och framväxande populistiska rörelser både till höger och vänster lett till växande global instabilitet.

Det finns visserligen stora skillnader mellan dagens situation och mellankrigstidens utvecklingsmönster, även om också paralleller kan dras. En viktig lärdom är att utvecklingen kan ta oväntade svängningar – och även till det sämre. För 15 år sedan var de inte många som tänkte att protektionism och avglobalisering inom ett par decennier kunde utgöra ett allvarligt orosmoment runt om i världen.

Vilka teman diskuterades?

Jag börjar med en översikt över tidskriftens artiklar under dessa år, som jag sammanställt enligt teman och typ av artikel (se bifogade uppställning). Här har jag börjat med första årgång-

en 1913 och gått ända fram till 1925, då häften inte alltid följer kalenderår. Föredrag hållna i slutet av ett år publicerades ofta i en annan årgång än då det hållits. Jag har uteslutit litteraturoversikter och recensioner från analysen, även om dessa kunde vara intressanta att analysera. I vissa fall är kategoriseringen vansklig och samma artikel kunde ofta ha placerats in under flera kategorier.

Även vid tidigare jubileum har Samfundet publicerat uppsatser kring tidskriftens innehåll. Eftersom jag studerar perioden vid första världskriget och åren därefter, är den översikt som gjordes år 1924 av tidskriftens mångåriga chefredaktör och en av grundarna till Ekonomiska Samfundet, professor J. V. Tallqvist (1924), av speciellt intresse. Hans indelning motsvarar inte riktigt den jag gjort, men hans slutsatser visar på samma generella tendenser. Tallqvist framhöll att bank- och finansspörsmål tillsammans med handel och annan näringsverksamhet hade dominerat i Tidskriftens historia: över hälften av artiklarna hade behandlat dessa frågor. Om vi betraktar min sammanställning kan vi notera att bank-, finans- och försäkringsfrågor varit viktiga, men det som var speciellt aktuellt under den senare delen av perioden var penning- och valutapolitiska spörsmål. Jag har här delat upp dem i skilda kategorier.

Att valuta- och penningpolitiska frågor var mycket centrala under kriget och genast därefter avspeglade naturligtvis den höga inflationen och det kraftiga fallet i den finska markens värde. Många skribenter bekymrade sig för markens instabilitet och även efter kriget betraktades detta som ett av de största problemen i finsk ekonomi. Valutafrågor var internationellt en central problematik i början av 1920-talet.

Jord- och skogsbrukets situation, samt livsmedelsförsörjningen, var likaså regelbundet återkommande teman. Även Tallqvist betonade jord- och skogsbruksfrågornas betydelse. Dessa hade enligt hans uträkning behandlats i 13 uppsatser under tidskriftens då trettioåriga historia. Detta avspeglar att Finland ännu i hög grad var ett agrart land där en stor del av befolkningen ännu fick sin utkomst av jordbruket. Livsmedelsförsörjningen blev dessutom central igen under kriget då livsmedelsbristen var ett allvarligt problem.

Det är intressant att notera att sociala frågor och frågor kring arbetarrörelsens växande inflytande var rätt mycket på tapeten. Detta noterade även Tallqvist. I min sammanställning är det sammanlagt sju artiklar som behandlade detta tema. Dessa frågor var visserligen brännande som en följd av inbördeskriget, men den ”sociala frågan” hade uppmärksamats redan i bör-

Uppsatser i Ekonomiska Samfundets Tidskrift 1913–1925

Teman	Antal uppsatser
Ekonomisk översikt	14
Ekonomisk utveckling, teoribildning	9
Jord- och skogsbruksfrågor	9
Penning- och valutapolitik	12
Handelspolitik och internationell ekonomi	5
Bank-, finans- och försäkringsfrågor	11
Offentlig ekonomi (kommun och stat)	10
Statistikföring	3
Arbetsfrågor, socialpolitik, inkomstfördelning	7
Övrigt	15
Summa	97

jan av seklet. Som en följd av socialdemokraternas ökade inflytande efter rösträttsreformen ökade kraven på sociala reformer. Även många borgerligt sinnade ansåg att de sociala problemen borde åtgärdas. Sociala brister kunde leda till oroligheter, men dessutom var det en moralisk plikt att ta hand om dem som inte kunde försörja sig själva. Sociala reformer i andra länder uppmärksammades, och exempelvis Bismarcks modell för socialförsäkringar väckte intresse. Det sociala kontraktet bröts dock allvarligt i och med inbördeskriget och utvecklingen mot den moderna välfärdsstaten tog, som känt, fart på allvar först efter andra världskriget.

Även frågor kring offentlig ekonomi och skatter avhandlades i tidskriften, och dessa teman uppmärksammades allt mer i början av 1920-talet. Den finska offentliga sektorn var ännu mycket liten, men började gradvis byggas ut. En fråga som likaså lyftes fram i en del artiklar var behovet av bättre ekonomisk statistik. Speciellt uppfattade man att det var viktigt att ha tillgång till tillförlitlig befolkningsstatistik i ett välordnat samhälle. Man kunde dessutom jämföra med Sverige som sedan länge hade en avancerad statistikföring (se exempelvis Bruun 1921). Även transportfrågor, speciellt väg- och sjötransporter, blev föremål för analys i ett antal artiklar, liksom handel, och handelspolitik. Så gott som varje år inleddes höstens verksamhet med allmänna ekonomiska betraktelser och dessa artiklar är naturligtvis av speciellt stort intresse för dagens läsare.

De flesta artiklarna baserade sig på föredrag som hållits vid Samfundets sammankomster. Ofta var det någon medlem av styrelserna som höll en presentation och samma namn förekommer ofta i innehållsförteckningen. Såsom Tallqvist konstaterade var det framförallt näringslivsrepresentanter som höll föredrag i Samfundet och presentationerna riktade sig i huvudsak till praktiker och inte till det vetenskapliga samfundet: "Ekonomiska Samfundet har icke tagit till sin uppgift att söka bidra till lösningen av den ekonomiska vetenskapens abstrakta problem" (Tallqvist 1924, s. 8).

Det betyder dock inte att artiklarna var ytliga eller att forskningsfrågor eller -resultat skulle ha lyst med sin frånvaro. Många artiklar och

föredrag baserade sig på grundliga genomgångar av intressant material och de flesta innehöll nya empiriska rön eller nya synvinklar på olika problemställningar. Gränsdragningen mellan ekonomiska experters välinformerade analyser och mera teoretiska artiklar är dessutom svåra att dra. Den ekonomiska vetenskapen var under denna tid inte så specialiserad som idag och även mera generella ekonomiska analyser kunde därmed läsas av medlemskåren. Även rent vetenskapliga uppsatser förekom och andelen mer vetenskapligt orienterade artiklar förefaller öka över tid.

En sak som en sentida läsare noterar är att få artiklar behandlade industrin eller allmänna frågor kring marknaden och dess funktion. Detta noterar även Bertil Roslin (2015) i sin intressanta och livfulla analys av Samfundets verksamhet. Den knapphändiga analysen av industrin är intressant eftersom Samfundet i hög grad bestod av personer aktiva i näringslivet och då inte bara inom bank- och försäkringssektorn. Dessutom var industrialiseringen snabb under dessa decennier. Man bör dock notera att de regelbundet återkommande översikterna över det ekonomiska läget i regel gjorde kortare systematiska analyser av de olika industrigrenarnas situation.

"Den knapphändiga analysen av industrin är intressant eftersom Samfundet i hög grad bestod av personer aktiva i näringslivet och då inte bara inom bank- och försäkringssektorn."

En liten detalj som även Tallqvist noterade är att verksamheten var relativt "konjunkturkänslig" under de första årtiondena. Han framhöll att det speciellt under förryskningsperioderna skett en nedgång i verksamheten och då hade man på sammankomsterna framförallt behandlat politiskt neutrala frågor, som exempelvis ekonomiska förhållanden i England och andra handelsfrågor. Under de allra första åren i slutet av 1800-talet hade föredragsverksamheten varit livlig.¹⁾ Likaså krigsåren hade stor effekt på bå-

de verksamhet och teman för diskussion. Exempelvis årgången för 1918 består av endast fem artiklar. Dessutom var frågorna som behandlades överlag rätt ensidiga under de senare krigsåren. Årgångarna baserad på verksamheten för 1913 och 1914 var faktiskt tematiskt mångsidigare och därmed kanske intressantare för dagens forskare. I början av 1920-talet blev tidskriftens årgångar avsevärt tjockare, samtidigt som tematiken åter gradvis breddas.

Fokus på finska marken och krigsekonomi 1917–1918

Om vi studerar närmare krigsåren 1914–1918, kan man konstatera att ett stort fokus låg på den ekonomiska situationen, speciellt pris- och valutafrågan samt livsmedels- och energiförsörjning. Råvarubristen blev allt mer akut över tid.

De svåra omständigheter som kriget medförde stod visserligen inte på programmet vid varje sammankomst, utan både mera teoretiska ämnen, såsom exempelvis inkomstfördelningsteorier och utrikeshandelns utveckling i början av seklet behandlades i några längre uppsatser (Willgren 1916; von Wright 1916). De första krigsåren var inte heller ännu väldigt problematiska ur ekonomiskt hänseende, bland annat på grund av krigsmaterielexport till Ryssland. För vissa industrier gick maskinerna på högvarv och på börsen rådde en spekulationsvåg. Export till andra länder försvårades dock rätt fort och råvarubrist tillstötte snabbt. Dessa teman uppmärksammades också i översikterna. Man bekymrade sig också inför framtiden och framförallt från och med 1917, då inflationen – eller ”dyrtiden” – och varubristen blev överhängande problem. Inflationen sågs som ett resultat av krigsekonomi, i kombinationen med varubrist och sedelpressfinansiering. Vanligen präglas ju krigstider av inflation och just första världskriget var en period av mycket kraftig inflation i många länder.

Under år 1917 blev de ekonomiska problemen allvarliga. Den ”hausse” som hade ägt rum under de första krigsåren upphörde, bland annat som en följd av att krigsmaterielleveranserna till Ryssland kom till ett abrupt slut i och med revolutionen och Finlands självständighetsförklaring. Det visade sig också att börsens uppgång

som många sett som spektakular i hög grad varit baserad på spekulation. I kombination med en allt mer akut livsmedels- och bränslebrist blev de ekonomiska problemen påtagliga och småningom akuta. Som en följd av inbördeskriget stannade produktionen mer eller mindre av helt under några månader och Finlands bnp sjönk kraftigt detta år.

Den finska markens fluktuationer och de konkreta ekonomiska problemen sporrade även till teoretiska diskussioner. Tallqvist behandlar i början av 20-talet i en serie av sammanlagt sju artiklar ”prisernas vågrörelse” (Tallqvist 1921; 1922; 1923). Han baserade analysen på ekonomiska teorier och mot bakgrund av frågor som forskningen i andra länder framlagt. Många bekymrade sig också för att den höga inflationen hade haft negativa effekter för vissa befolkningsgrupper, i form av bland annat kraftig inkomstomfördelning, en diskussion som man återkom till länge efter kriget.

Efter kriget förväntades penningvärdet stabilisera sig. I början förespråkade en del skribenter också en återgång till 1914 års värde (von Wright 1917, s. 160). Detta blev ju inte fallet i Finland, utan en mer pragmatisk hållning togs då marken igen knöts till guldstandardens år 1925. I Sverige valde man en annan strategi och återgick till fastkurs till samma parivärde som innan kriget, vilket tillsammans med vissa andra penningpolitiska åtgärder bidrog till den så kallade deflationskrisen 1921 (ex. Fregert 2018).²⁾ I andra länder, såsom Tyskland, innebar början av 1920-talet år av hyperinflation.

Inbördeskriget och dess effekter syntes naturligtvis också i översikterna. Ett viktigt tema i relation till arbetarfrågan var införande av åtta timmars arbetsdag år 1917, som blev föremål för en mera djupgående analys i en artikel av Karl Willgren. Där beskrevs reformen som ”fördärlig” dels som en följd av Finlands unga industri, dels som en följd av det dåliga ekonomiska läget (Willgren 1917, s. 106. I den äldre serien Föredrag och Förhandlingar.107).

Finlands ekonomiska utsikter efter krigsslutet

År 1918 innebar en djup ekonomisk kris i Finland. Inbördeskriget i kombination med det svå-

ra handelspolitiska läget ledde som nämnts till en kraftig nedgång i bruttonationalprodukten. Den svåra ekonomiska situationen under dessa år är ett centralt tema i tidskriftens översikter och uppsatser. Redan 1919 öppnades visserligen nya exportmöjligheter och en viss normalisering kunde skönjas. Valutans yttre värde hade också stabiliserats och till och med något stärkts. De därpå följande åren såg utvecklingen redan ljusare ut och förutom att exporten växte snabbt hade även den egna livsmedelsproduktionen börjat återhämta sig. Statsfinanserna började repa sig och bytesbalansunderskottet hade klart förbättrats, speciellt då många importrestriktioner ännu var ikraft.

”År 1918 innebar en djup ekonomisk kris i Finland. Inbördeskriget i kombination med det svåra handelspolitiska läget ledde till en kraftig nedgång i bruttonationalprodukten. Den svåra ekonomiska situationen under dessa år är ett centralt tema i tidskriftens översikter och uppsatser. Redan 1919 öppnades visserligen nya exportmöjligheter och en viss normalisering kunde skönjas.”

Problem att få tag på nödvändiga insatsvaror och kol skapade dock stora problem för industrin och det rådde ännu tidvis stor brist på bränsle (Ehrnrooth 1922). Kreditbristen var också ett centralt problem. Möjligheter till lån var svaga i krigets efterdyningar och var ett tema som återkom upprepade gånger i tidskriften (se ex. Lavonius 1922). Kreditefterfrågan var hög ute i Europa i och med återuppbyggnadsarbetet och Finland var en ung stat med svag ekonomi, osäkra framtidsutsikter och en granne i öster som bidrog till att öka de politiska riskerna (se ex. Arola 2007).

År 1922 kunde man emellertid notera flera

ljusningar på den ekonomiska horisonten. Den snabbt växande exporten gjorde att underskottet i betalningsbalansen krympte och den offentliga ekonomin förbättrades, samtidigt som prisnivån och valutans yttre värde stabiliserade sig. Även andra positiva signaler noterades, bland annat steg förädlingsgraden bland exportprodukterna snabbt.

Vad som skulle hända med de ryska (sovjetiska) marknaderna var dock ännu ett frågetecken. Många i det finska näringslivet hade tänkt att revolutionen bara vara en övergående parentes och väntat att marknaderna småningom skulle öppnas och återgå till det normala igen. Henrik Ramsay (1923) spekulerade ännu år 1923 kring frågan om de ryska marknaderna framöver, men det är rätt tydligt att man allt mer fokuserar på exportindustrins förmåga att konkurrera ute i Europa och i USA. Därför betonade man vikten av att befrämja sjöfarten och garantera goda affärsförbindelser. Även återgång till frihandel var viktigt. Efter kriget var det även en internationellt viktig fråga, som diskuterades i olika fora. Återuppriktande av den globala världsordningen som rätt innan kriget var som nämnt en central målsättning som ägnades omfattande diskussioner på den internationella arenan, bland annat i Nationernas Förbund.

”Många i det finska näringslivet hade tänkt att revolutionen bara vara en övergående parentes och väntat att marknaderna småningom skulle öppnas och återgå till det normala igen.”

Den kraftiga försvagningen av den finska marknaden och den höga inflationen sysselsatte skribenterna ännu långt efter kriget. Man diskuterade orsaker och effekter, men det gällde också att ta lärdom inför framtiden (Tallqvist 1924; Grénman 1923). Frågan om en återgång till guldmyntfot var också en central fråga som sysselsatte ända fram till återknytningen år 1925.

De flesta föredragshållarna förespråkade en

återgång. Liksom i många andra länder fanns det en uppfattning att den klassiska guldstandard hade utgjort ett bra och stabilt system, vilket bidragit till den snabba ekonomiska globaliseringen och den gynnsamma ekonomiska utveckling som ägt rum vid sekelskiftet 1900. De flesta skribenterna i EST betonade den stabilitet och återhållsamhet som en fastkurspolitik hade. Enligt Julius Grénman var det ett viktigt element för ”hela vårt folks ekonomiska uppfost-
ran” (Grénman 1923, s. 24). Hans huvudargument var dock att detta skulle skapa förtroende för Finlands Bank och den förda ekonomiska politiken. Både Tallqvist och Grenman lyfte dessutom åter upp frågan om den drastiska inkomstfördelning som den kraftiga inflationen haft, vilket inte kunde ses som moraliskt försvarbart. En likartad situation fick inte uppstå igen.

I frågan om att återgå till det förkrigstida värde var meningarna dock delade. Exempelvis Tallqvist var tveksam och framhöll att guldför-råden sannolikt inte skulle vara tillräckliga och risken för deflation var överhängande. Sveriges deflationskris var i färskt minne. Visserligen förhöll sig Tallqvist skeptiskt till Finlands Banks förmåga att upprätthålla stabiliteten utan en fastkurspolitik, men man skulle undvika en deflatorisk politik. Grenman ansåg principiellt att värdet behövde återställas till sitt tidigare värde, eftersom det var moraliskt korrekt. Så stora inkomstomfördelningar var moraliskt oförsvarbara. I slutändan medgav han dock att det inte var möjligt rent praktiskt. De som inte kunde räkna med att kompenseras måste ha insett att det var deras gärning som ”de nedlagt på fosterlandets altare för ett fritt och lyckligare Finland” (Grénman 1923, s. 29). Återknytningen skedde till ett mycket lägre värde än innan kriget.

En fråga som rörde allt mer uppmärksamhet i början av 20-talet var de regleringar som levde kvar efter krigsåren. Regleringarna ansågs binda näringslivet och hindra uppsvinget (ex Ehrnrooth 1922). Ehrnrooth ansåg att politikerna i den unga finska nationen visade tendenser att ta till ökande statlig inblandning i ekonomin. ”Statsköp av betydande industriella inrättningar” (Ehrnrooth 1922, s.4), framförallt köpet av aktierna i W. Gutzeit 1918, var något som ofta just svenskspråkiga liberala kretsar förhöll sig

starkt kritiskt till. Staten (och överlag den offentliga sektorn) utgjorde visserligen en mycket liten andel av ekonomin under denna period, men enligt många inom Samfundet var utvecklingen oroväckande. Risken för snabbt stigande skatter var därför ofta framme. Såsom Roslin framhåller i sin översikt av de långa linjerna i Samfundets historia var den ekonomiska liberalismen en grundmurad hörnsten.

Slutord

Att studera EST ur dagens perspektiv är intressant. Tidskriftens skribenter var aktiva och goda debattörer, diskussionerna var ofta djupgående och initierade och det är tydligt att tidskriften och Samfundet utgjorde ett viktigt ekonomiskpolitiskt diskussionsforum. Såväl de mer debattartade inläggen och föredragen, som mer renodlade forskningsbidrag avspeglade väl vilka frågor som var aktuella vid tidpunkten. Det framgår också av den analys Bertil Roslin (2015) gjorde av verksamheten genom tiderna.

Under perioden var det penningpolitiska, allmänna makroekonomiska frågeställningar och internationella ekonomiska utsikter samt bank- och finansfrågor som dominerade. För mig som ägnar en rätt stor del av min forskningstid till historisk forskning om marknadsreglering och konkurrenspolitik har ofta återkommit till artikeln Finländska karteller, författad av Ferdinand Alftan (Alftan, 1921). Artikeln är en klassiker, men vid närmare inblick i tidskriftens innehåll under dessa år står den faktiskt ut som något av en solitär. Analyser av de finska marknaderna och det som vi forskare vanligen idag kallar för ”institutionell omgivning”, det vill säga ekonomiskpolitiskt sammanhang, lagstiftning och regelverk, var rätt sällsynta. Här kan man notera en viss skillnad till dess finskspråkiga syster-tidskrift Kansantaloudellinen Aikakauskirja och dess föregångare Yhteiskuntataloudellinen Aikakauskirja där denna typ av uppsatser förefaller vanligare.

Även frågor som idag diskuteras utförligt och anses som centrala med tanke på den finska ekonomins framtid, såsom utbildning och teknisk förändring lyser i stort sett med sin frånvaro. Med tanke på att det finska utbildningsväsendet, och då just högre utbildning som Svenska

handelshögskolan och Tekniska högskolan, etablerades under dessa decennier kunde man ha föreställt sig att dessa frågor skulle ha uppmärksammats i större utsträckning. En uppsats om handelshögskolor författades av Oskar Rosenqvist (1915) men man återkom inte till den högre utbildningen under dessa år. Inte heller uppmärksammades till exempel läropliktsreformen 1921 med någon mer ingående analys.

Som ekonomihistoriker är man inte så överraskad att vissa teman som idag skulle ha ansetts viktiga inte intresserade i någon större utsträckning. De samtida aktörerna betraktade omgivningen utifrån sitt perspektiv. Dessutom ska vi inte underskatta betydelsen av att få ordning på de offentliga finanserna, värna den finska markens stabilitet, eller förhindra att radikala politiska rörelser återuppstod.

Fotnoter

- 1) I den äldre serien Föredrag och Förhandlingar.
- 2) Även andra penningpolitiska orsaker låg bakom den kraftiga deflationen och den svåra (men relativt korta) 20-talskrisen i Sverige, se Fregert 2018.

Referenser

- Alfthan, Ferdinand (1922). "Finländska Karteller", Ekonomiska Samfundets Tidskrift Åttonde Årg, s. 278–331.
- Arola, Mika (2007). Foreign Capital and Finland. Central Bank's First Period of Reliance on International Financial Markets 1862–1938. Bank of Finland E 37. Helsinki.
- Bruun, Otto (1921). "Folkräkningarna i Finland", Ekonomiska Samfundets Tidskrift, Sjunde Årgången, s. 152–159.
- Ehrnrooth, Leo (1922). "Det ekonomiska läget", Ekonomiska Samfundets Tidskrift Häfte I Ny Serie, s. 1–27.
- Feinstein, Charles, Temin, Peter & Toniolo, Gianni (2008), The World Economy between the Wars. Oxford: Oxford University Press.
- Fregert, Klas (2018). "Sveriges Riksbank: 350 Years in the Making", I R. Edvinsson, T. Jacobson & D. Waldenström (eds.), Sveriges Riksbank and the History of Central Banking. New York. Cambridge University Press, s. 90–142.
- Grénman, Julius (1923). "Stabilisering av valutan och återgång till guldmyntföt", Ekonomiska Samfundets Tidskrift, Häfte II Ny serie, s. 1–29.
- Lavonius, W.A. (1921). "Utveckling av finska markens värde sedan frihetskriget", Ekonomiska Samfundets Tidskrift, Sjunde Årgången, s. 244–277.
- Ramsay, Henrik (1923). "Handelsfördrag och traktatpolitik", Ekonomiska Samfundets Tidskrift Häfte I, Ny serie, s. 57–76.
- Rosenqvist, Oskar (1915). "Handelshögskolorna, deras organisation och viktigaste arbetsuppgifter", Ekonomiska Samfundets Tidskrift Tredje årgången, s. 196–226.
- Roslin, Bertil (2015). "Snabba cash och globala vyer. Ekonomiska Samfundet fyllde 120 år ifjol", Ekonomiska Samfundets Tidskrift, s. 32–43.
- Tallqvist, J. V. (1921). "De stora vågrörelserna i prisens historia. Ädelmetallproduktion och pris", Kapitel I–III, Ekonomiska Samfundets Tidskrift Sjunde Årgången, s. 39–121.
- Tallqvist, J. V. (1922). "De stora vågrörelserna i prisens historia. Årsväxter och pris", Kapitel IV–V, Ekonomiska Samfundets Tidskrift Åttonde Årg., s. 160–231.
- Tallqvist, J. V. (1923). "De stora vågrörelserna i prisens historia. Handelspolitik och Pris. Teoretisk utredning", Kapitel VI och VI, Ekonomiska Samfundets Tidskrift, Häfte I, Ny Serie, s. 160–231.
- Tallqvist, J.V. (1923). "I valutafrågan", Ekonomiska Samfundets Tidskrift, Ny serie, häfte II, s. 107–142.
- Tallqvist, J.V. (1924). "Återblick på samfundets trettioåriga verksamhet", Ekonomiska Samfundets Tidskrift, Häfte III, Ny Serie, s. 1–19.
- Willgren, Karl (1916). "Till frågan om nationalinkomstens fördelning", Ekonomiska Samfundets Tidskrift. Fjärde årgången, s. 349–379.
- Willgren, Karl (1917). "Åtta timmars arbetsdagen i Finland", Ekonomiska Samfundets Tidskrift Femte Årg., s. 103–130.
- Wright, Tor von (1917). "Pennyvärde och prisstegring", Ekonomiska Samfundets Tidskrift, Femte årg., s. 131–165.